

Ústav východoevropských studií FF UK

Posudek vedoucího magisterské práce

Jméno a příjmení autorky práce	Bc. Kamilya Filipčenko
Studijní obor	Východoevropská studia
Název práce	Ivan Hrozný v ruském filmu
Vedoucí práce	PhDr. Marek Příhoda, Ph.D.

Povinné hodnocení¹

	1	2	3	4	5
Struktura práce					
Formální podoba práce					
Stylová a jazyková úroveň					
Výběr literatury					
Teoretické zpracování tématu					
Vlastní přínos práce, osobní zaujetí tématem					
Kreativita, původnost zpracování					
Splnění zadání práce					
Přínos práce pro daný obor					

¹ Do příslušné kolonky zaneste křížek. 1 = nejlepší hodnocení, 5 = nejhorší hodnocení

Dodatečné poznámky a připomínky

Předložený text „Ivan Hrozný v ruském filmu“ navzdory některým obsahovým a formálním nedostatkům splňuje základní nároky kladené na diplomovou závěrečnou práci. Autorka naplnila původně stanovený cíl zmapovat obraz prvního ruského cara Ivana IV. Vasiljeviče (1533/1547–1584) v ruských (sovětských) filmech od samotných počátků kinematografie až po současnost. Vedle většiny snímků reprezentujících žánr historického filmu se věnuje i sovětské komedii „Ivan Vasiljevič mění povolání“ z roku 1973. Hlavní část textu pak tvoří rozbor jednotlivých filmových děl a dobových reakcí na ně, které se diplomantka pokouší zasadit do politicko-společenského kontextu. Stranou pozornosti nezůstávají ani literární předlohy filmů, zejména dílo Alexeje Konstantinoviče Tolstého, jež bylo zfilmováno hned několikrát.

Hlavní problém práce vidím především v přílišné stručnosti, až zkratkovitosti pasáží o vývoji ruské (sovětské) kinematografie a vlivu cenzury na tvůrčí proces. Postrádám rovněž podrobnější zmínku o osudu filmu „Ivan Hrozný“ Sergeje Ejzenštejna v sovětské době (po Stalinově smrti) i po roce 1991. Ejzenštejnovův snímek patří mezi milníky v reflexi Ivana IV. Vasiljeviče, a to nejen ve filmu. Každý režisér nebo scénárista se musel tak či onak s Ejzenštejnovým dědictvím vyrovnávat, popř. byl s ním srovnáván. Pozornost by si jistě zasloužil „nový život“ Stalinem zakázaného druhého dílu v době Chruščovova tání a kritiky kultu osobnosti po 20. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu v roce 1956. Pro autorčin přístup je vůbec typické, že se širšímu kontextu věnuje jen v době vzniku a uvedení konkrétního snímku na filmové plátno.

Čtenář bude právem zklamán závěrem, který se převážně omezuje jen na obecná konstatování a postřehy, z nichž velkou část najdeme v samotném textu práce. Mnohé formulace jsou bohužel poměrně banální a s ohledem na zpracovávané téma i velmi předvídatelné. Hodnota práce tedy nespočívá v objevené syntéze, ale spíše v chronologickém shrnutí již známých faktů. Nehledě na výše konstatované nedostatky musím vyzdvihnout širší použité literatury (odborné texty české, ruské/sovětské i západní provenience) a pramenů, práce je opatřena bohatým poznámkovým aparátem (321 odkazů pod čarou). Kvality diplomantky se projevují zejména v těch pasážích, kde se pouští do samostatné analýzy dobových ohlasů. Zároveň však musím upozornit, že materiál, s nímž pracuje, by rozhodně bylo potřeba rozšířit. Práce

nepostrádá teoretický základ. Kamilya Filipčenko se v úvodní části věnuje celkové charakteristice historického filmu, jeho uměleckým prvkům a vnějším faktorům ovlivňujícím kinematografii. S potěšením mohu právě u studentky filologického oboru konstatovat slušnou jazykovou úroveň textu a zdařilé překlady citací do češtiny.

Po pečlivém zvážení jednoznačně doporučuji diplomovou práci „Ivan Hrozný v ruském filmu“ k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm „velmi dobře“ (2). Autorku nabádám, aby klíčovou pasáž o proměnách filmového obrazu prvního ruského cara publikovala v upravené podobě formou odborné (popř. popularizační) studie.

Otázky k obhajobě

Kamilya Filipčenko v práci mluví o snaze hledat vyvážený přístup k historickým postavám. Otázka zní, nakolik může film takovému požadavku vyhovět (autorka sama v teoretické části zmiňuje limity žánru historického filmu). Můžeme po historickém filmu požadovat edukační funkci?

Pokud mají historické filmy kultivovat společenské povědomí o vlastní minulosti, není tedy lepší upustit od zobrazování velkých, kontroverzních postav a věnovat se příběhům anonymních hrdinů a pokoušet se o zachycení každodenního života. Autorka svou pozornost logicky soustředí na monumentální postavu Ivana Hrozného. Rád bych se proto dotázal, u kterých z analyzovaných snímků se podle ní podařilo tvůrcům vniknout do reálií doby.

Další, související otázkou k zamyšlení je, nakolik historické filmy o Ivanovi Hrozném odrážejí dobovou atmosféru či jsou přímo produktem politické poptávky (doba stalinismu), nebo samy přispěly k širší společenské diskuzi o symbolech minulosti.

Jednoslovné hodnocení práce:

velmi dobře (2)

Podpis vedoucího práce

Pracoviště vedoucího práce

Ústav východoevropských studií FF UK